

Bijlage VWO
2017

tijdvak 1

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Globalisering van McDonald's

bron 1

McDonald's around the world

McDonald's is de grootste hamburgerketen ter wereld. Per dag wordt door 68 miljoen mensen een bestelling gedaan in één van de 5.000 restaurants verspreid over 119 landen.

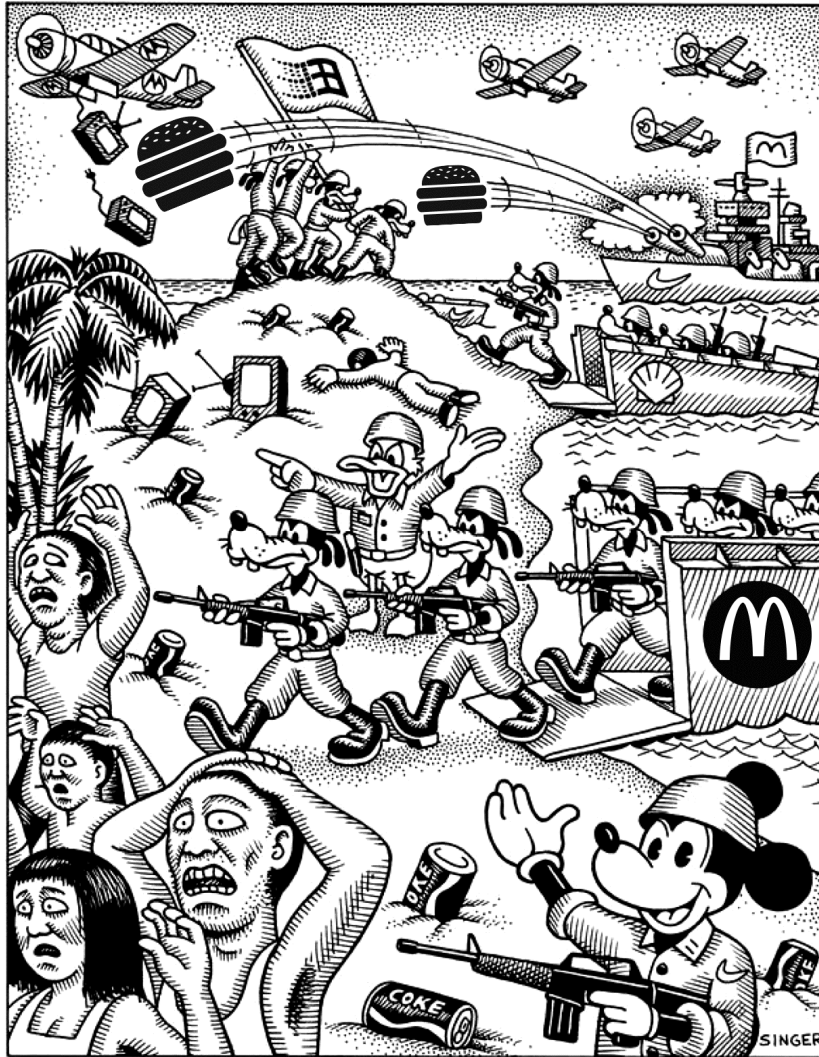
Het aanbod in de restaurants is niet overal hetzelfde: In India serveert McDonald's de Chicken Maharaja Mac: het is de kipvariant van de welbekende Big Mac die met rundvlees bereid wordt. De Spiced Butter Teppanyaki is een kruidige kipburger met knoflookboter die in Singapore te bestellen is. In Nederland is de McKrokot verkrijgbaar en in Frankrijk staat de CroqueMcDo op het menu. Deze burger is een variant op de klassieke Croque Monsieur (een soort tosti).

In Canada kun je in de zomermaanden zelfs een burger met kreeft krijgen: de McLobster.

bron 2

Visie van een cartoonist op globalisering

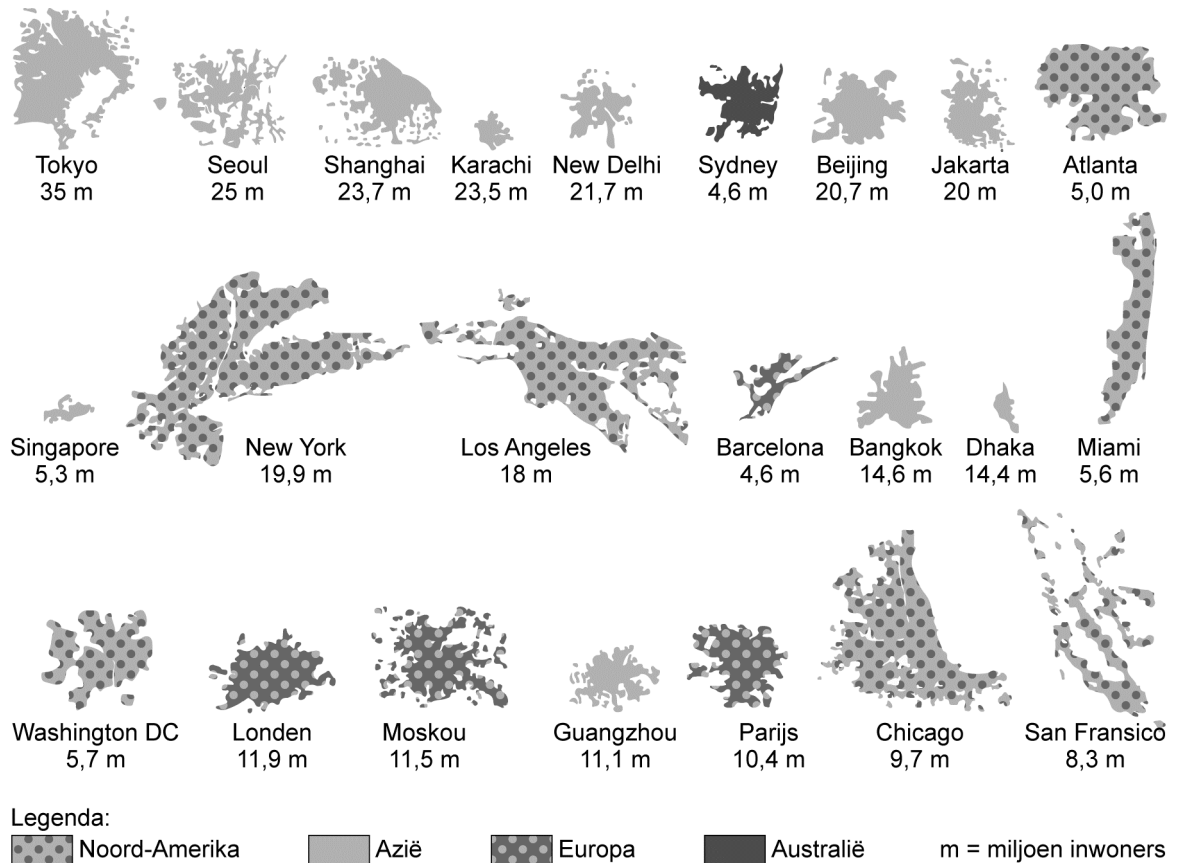

De originele cartoon is op details bewerkt.

Opgave 2 – Wereldsteden vergeleken

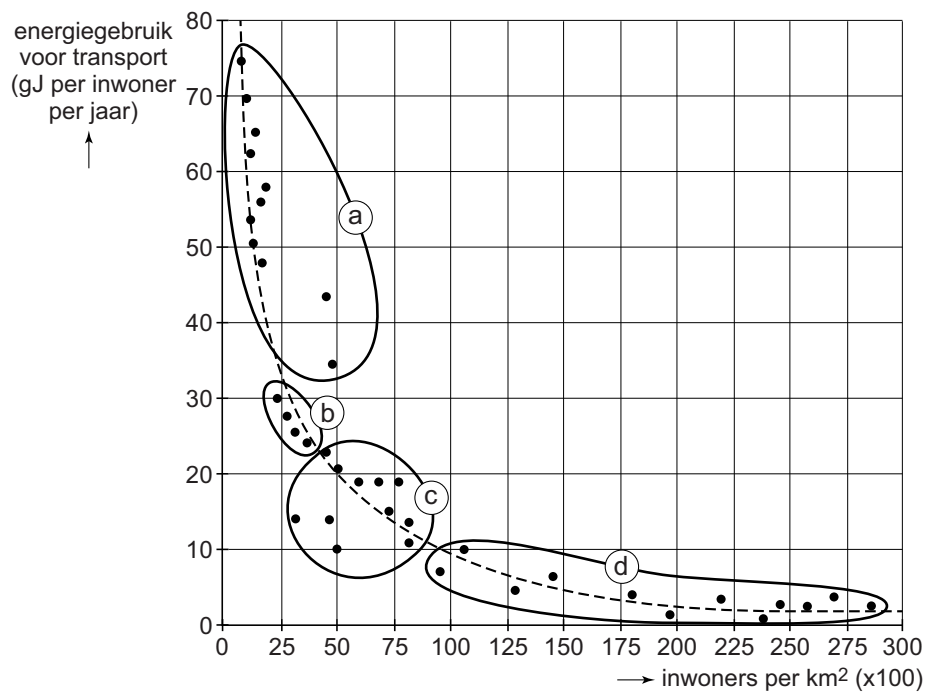
bron 1

Omvang van het bebouwde oppervlak en het aantal inwoners van wereldsteden

bron 2

Energiegebruik voor transport in relatie tot bevolkingsdichtheid

Het energiegebruik heeft betrekking op het transport van de bewoners binnen de stad.

Opgave 4 – Landdegradatie in de hak van Italië

---

bron 1

Verwoestijning in Zuid-Italië

Meer dan een vijfde deel van het grondgebied van Italië is gevoelig voor verwoestijning. De gebieden waar het risico op verwoestijning het grootst is, bevinden zich grotendeels in het zuiden van het land, in bijvoorbeeld Sardinië, Sicilië en Apulië (of Puglia). Deze laatste regio bevindt zich in hak van de Italiaanse laars. Akkerbouw en schapenhouderijen dragen er bij aan verwoestijning. Het seizoensgebonden toerisme draagt er bij aan verzilting.

Klimaatverandering maakt verwoestijning een steeds groter probleem in Zuid-Italië. Het deel van het grondgebied dat bestempeld kan worden als semi-aride wordt steeds groter en het deel dat bestempeld kan worden als humide steeds kleiner. Veranderingen in de neerslag lijken hierin niet bepalend te zijn.

Verwoestijning gaat in Zuid-Italië gepaard met andere vormen van landdegradatie. De schade van landdegradatie in Italië bedraagt tientallen tot honderden miljoenen euro's per jaar.

Opgave 5 – ASEAN en China

---

bron 1

Oost-Azië vormt net als de EU één markt

Sinds 2010 vormen de ASEAN-landen de Filipijnen, Indonesië, Maleisië, Singapore en Thailand samen met China een nieuw handelsblok (de ACFTA: ASEAN-China Free Trade Area). Dit handelsblok telt veel meer inwoners dan de EU in Europa en de NAFTA in Noord-Amerika. In 2015 traden ook Vietnam, Laos, Cambodja en Myanmar toe tot de ACFTA. De onderlinge invoerheffingen zijn verdwenen, maar als een land een product bestempelt als 'gevoelig' of 'kwetsbaar' mag het de eigen producenten beschermen door importbelasting op dat gevoelige product te heffen.

De verwachtingen van het nieuwe vrijhandelsverdrag lopen sterk uiteen. Hoogleraar sociologie Walden Bello noemt het "een herhaling van de arbeidsverdeling in koloniale tijden". Ganeshan Wignaraja, econoom bij de Aziatische Ontwikkelingsbank, is juist erg positief over het verdrag. "Het wordt uiteindelijk één groot productie- en handelsgebied", stelt hij. De Aziatische Ontwikkelingsbank voorspelt tien procent groei per jaar voor het handelsblok.

bron 2

te beschermen product(en)	land
microchips	1
rijst	2
textiel, schoenen, staal	3
geen enkel product	4

Opgave 6 – Angkor in Cambodja

bron 1

De mysterieuze ondergang van Angkor

Angkor is een tempelcomplex in Cambodja dat in de twaalfde eeuw gebouwd werd door een volk dat de Khmer genoemd wordt. Voor de bouw van de tempel werden grote blokken zandsteen gebruikt die waarschijnlijk via kanalen naar Angkor werden vervoerd. De kanalen maakten onderdeel uit van een ingenieus watermanagementsysteem, waartoe ook een groot drinkwaterreservoir behoorde.

Angkor werd in de vijftiende eeuw verlaten. De neergang van Angkor had een aantal oorzaken. Zo was er strijd met een naburig volk en vond er een afwisseling van extreem droge en extreem natte jaren plaats. De akkerbouwactiviteiten van de Khmer zelf hebben ook bijgedragen aan de ondergang van Angkor. In de periode waarin Angkor werd verlaten, werden grote hoeveelheden sediment afgezet in een aantal kanalen en het drinkwaterreservoir. Toen Angkor eenmaal was verlaten raakte het tempelcomplex overwoekerd door de jungle.

De herontdekking vond plaats in 1860 door de Franse ontdekkingsreiziger Henri Mouhot. Momenteel is Angkor een van de belangrijkste toeristische trekpleisters van Cambodja.

bron 2

Een boom op een van de tempels in Angkor

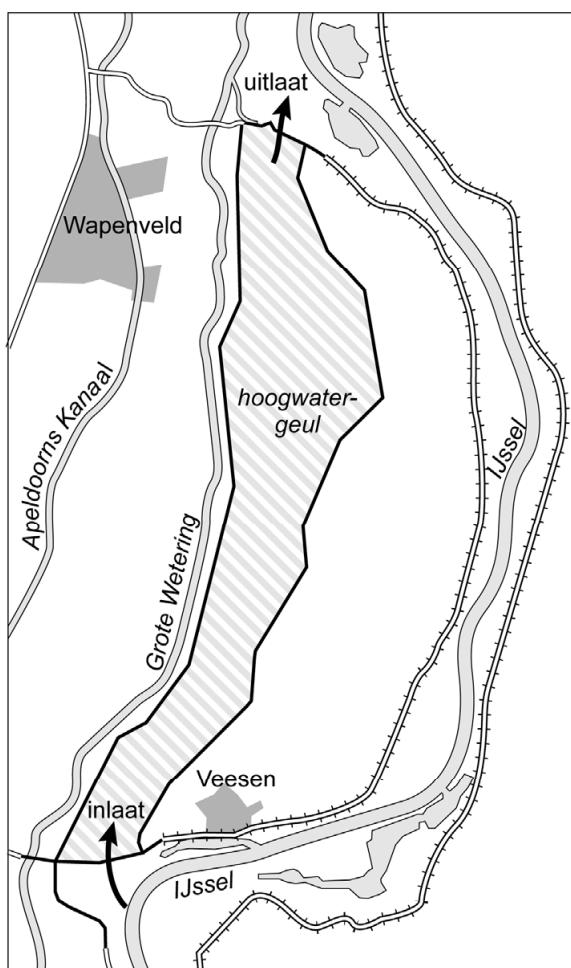

Opgave 7 – Ruimte voor de rivier de IJssel

bron 1

Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld

Om gebieden beter te beschermen tegen hoge waterstanden in de IJssel is tussen Veessen en Wapenveld een acht kilometer lange hoogwatergeul aangelegd. Deze geul heeft een inlaat bij Veessen en een uitlaat bij Wapenveld. Bij extreem hoogwater stroomt water door de inlaat de geul in en via de uitlaat stroomt het water weer terug de IJssel in. De geul is geen gegraven geul, maar een laaggelegen gebied tussen twee nieuw aangelegde dijken. In dit gebied mogen geen woningen of bedrijven gebouwd worden. De landbouwkundige functie van het gebied blijft behouden. De hoogwatergeul zal gebruikt worden bij waterstanden die jaarlijks met een kans van 1:80 kunnen voorkomen.

ligging kaartfragment

Legenda:

--- winterdijk

— nieuw aan te leggen dijk